

פקודי ה' ישראלים משמחי לב- סיפור של הרב סולובייצ'יק על ימי ילדותו ותורה שמשמחת

זכורני, בהיותי ילד, גלמוד ובודד הייתי. פחדתי מהעולם. נדמה היה לי כי הכל לועג לי. ברם, חבר אחד היה לי והוא, אל תצחקו לי, הרמב"ם. איך התיידדנו? פשוט, נפגשנו! אורח קבוע היה הרמב"ם בביתנו. אבא ישב ולמד תורה ביום ובלילה. חבורה של אברכים ובחורים מצוינים התלקטה אליו ושתתה בצמא את דבריו. שיעוריו של אבא היו ניתנים בטרקלין של בית סבא. שם עמדה מיטתי. דרכי היתה לשבת במיטתי ולהאזין לדברי אבא. אבא מורי דיבר תמיד על אודות הרמב"ם. וכך היה עושה: פותח את הגמרא, קורא את הסוגיה. אחר כך היה אומר כדברים האלה: זהו פירושם של הר"י ובעלי התוספות; עכשיו נעיין נא ברמב"ם, ונראה איך פירש הוא. תמיד היה מוצא אבא כי הרמב"ם לא פירש כמותם ונטה מן הדרך הפשוטה. אבא מרי היה אומר, כמעט בתלונה על הרמב"ם, אין אנו מבינים לא את הסברה של רבנו ולא את אופן ביאורו את הסוגיא. כאילו היה קובל על הרמב"ם בעצמו: רבינו משה, מדוע עשית זאת? הראב"ד בהשגותיו צודק. בני החבורה היו קופצים ממקומותיהם וכל אחד ואחד הציע את רעיונו. אבא היה מקשיב ודוחה את דבריהם, ואמר עוד הפעם: דברי רבינו קשים כברזל.

מכל מקום לא אמר נואש; היה סומך את ראשו על ידו הקמוצה ושוקע במחשבה עמוקה. החבורה שתקה ולא הפריעה אותו מהרהוריו. לאחר זמן ממושך היה מרים את ראשו לאט, לאט ומתחיל: רבותי, נראה נא... והתחיל לדבר. לפעמים היה מדבר ארוכות, ולפעמים היה מדבר קצרות. אני עשיתי אזני כאפרכסת והייתי מאזין לדבריו, ולא הבנתי אף מילה אחת בנוגע לעניין המדובר. ברם רושם כפול התרקם במוחי התמים והצעיר:
א. הרמב"ם מוקף מתנגדים ואויבים' הרוצים לעשות לו רע.
ב. המגן היחידי הוא אבא מורי. לולא אבא מי יודע מה היה קורה לרמב"ם...

הייתי מרגיש כי הרמב"ם עצמו היה נוכח כאן בטרקלין ושומע את דברי

אבא. הרמב"ם היה יושב עימדי במיטתו. מה היה מראהו? לא ידעתי בדיוק. אבל דומה היתה דמות דיוקנו לפני אבא הטובות והיפות מאוד. בשמו של אבא נקרא גם הוא - משה. אבא היה מדבר. התלמידים, בעיניים נעוצות באבא, היו שומעים בדריכות את דבריו. לאט, לאט פגה המתיחות, אבא צעד בעוז ובגבורה. סברות חדשות בקעו ועלו, הלכות נוסחו והוגדרו בדיוקנות נפלאה, אור חדש זרח. הקושיות נתיישובו, הקושיה נתפרשה. הרמב"ם יצא כמנצח. פני אבא היו מקרינות שמחה וגיל. הוא הגן על 'ידידו', על רבינו משה בן מימון. בת-צחוק של נחת נראתה על שפתי הרמב"ם. גם אני השתתפתי בשמחה זו. עליז ושמח הייתי. הייתי קופץ ממיטתי ורץ מהר לחדר אימי ובשורה מרנינת לב בפי: אמא, אמא, רמב"ם צודק, הוא ניצח את הראב"ד. אבא עזר לו. כמה נפלא הוא אבא!

אולם לפרקים לא האיר מזלו של הרמב"ם - 'אויביו' הקיפוהו מכל צד. הקושיות היו קשות ככרזל. דבריו נפלאו מאבא מרי. הוא ניסה בכל כוחו להגן עליו. אבל הישועה לא באה. אבא מרי היה משתקע בהרהורים כשראשו נשען על אגרופיו. התלמידים, אני וגם הרמב"ם בעצמו חיו לדבר אבא מתוך מתיחות נוראה. אבל אבא היה מרים ראשו ואומר בעצבות: 'תיקו'; דברי הרמב"ם קשים מאוד. הדבר נשאר בצריך עיון. כל החבורה ואבא מרי בתוכה היתה עצובה, בבחינת 'פורשת ובוכה'. יגון חרישי השתפך על כל פנים. גם עיני היו זולגות דמעות. גם בעיני הרמב"ם היתי רואה אגלי דמעה נוצצים. לאט הייתי בא אל אמא והייתי אומר לה בלב קרוע: אמא, אבא לא יכול ליישב את הרמב"ם, מה נעשה? אל תצטער, היתה אמא עונה, אבא ימצא תירוץ על דברי הרמב"ם. ואם הוא לא ימצא, אולי אתה כשתגדל תיישב את דברי הרמב"ם. עיקר העיקרים הוא ללמוד תורה מתוך שמחה והתפעלות.

חווייה זו שייכת לימי ילדותי. אבל בכל זאת היא לא פנטזיה של זהב של נער קטן. היא מציאות פסיכולוגית היסטורית גמורה שחיה גם עכשיו במעמקי נשמתו. כשאני יושב ללמוד הנני נמצא בחברת חכמי המסורה. היחס בינינו הוא אישי. הרמב"ם מימיני, ר"ת משמאלי, רש"י יושב בראש ומפרש, ר"ת מקשה, הרמב"ם פוסק, הראב"ד משיג. כולם הם בחדרי הקטן, יושבים סביב לשולחני. המה מביטים עלי בחיבה, משתעשעים עמי בסברא ובגמרא, מעודדים ומחזקים אותי כאב. תלמוד תורה אינו רק חילוף ידיעות, הוא חוויה כבירה של התיידדות דורות הרבה, הזדווגות של רוח ברוח, איחוד של נפש בנפש. אלה שמסרו את התורה ואלה שקיבלו אותה מזדמנים לכאן.

הגרי"ד סולובייצ'יק (עפ"י 'איש ההלכה' 232)

"כי עינ בעינ יראו בשוב ה' ציון" - הכרת הטוב

דברים שאמר אבא ז"ל לכבוד הולדת הנכדות לימור והדס
"חשבתי לא לדבר כי יש כאן מוכשרים ממני, אבל חששתי
שתהיה זו כפיות טובה כלפי הקב"ה שלא להודות במעמד
זה, על החסדים שעשה ועושה עמנו- לי ולסוניה.

הנה אני פליט אושוויץ ומצעד המוות, שחיינו היו תלויים
על בלימה.. צריך לומר כמו בליל הסדר- דיינו.

אילו הוציאני מאושוויץ ולא הביאני לארץ ישראל - דיינו
אילו הביאני לארץ ישראל ולא נתן לנו קוממיות- דיינו.

אילו נתן לנו קוממיות ולא הראנו את הניסים של
מלחמות ישראל- דיינו.

אילו הראנו את כל זה ולא נתן לי את סוניה- דיינו

אילו נתן לי את סוניה ולא נתן לנו את הילדים והנכדים- דיינו.

והנה ה' נתן לי את כל אלה כולל 14 נכדים, וללב של
סבא אין שיעור - כולם בפנים ואת כולם אני אוהב
במידה שווה.

כי גם זאת יש להוסיף דיינו- אילו נתן לנו את הנכדים
ולא נתן לי לאהוב אותם כל כך- דיינו

לכן יש לומר -

"על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו".